

Nr 30.

Andra kammarens allmänna beredningsutskotts utlåtande över motion om viss omläggning av det offentliga utredningsväsendet.

I en inom andra kammaren väckt motion nr 401 har herr *Wiklund* i Stockholm hemställt, att riksdagen ville hos Kungl. Maj:t anhålla om utredning rörande möjligheten att omlägga det offentliga utredningsväsendet i den riktning, som i motionen angivits.

Utskottet. Det statliga kommittéväsendet har under de senaste årtiondena upprepade gånger gjorts till föremål för översyn. Olika synpunkter ha härvid varit vägledande.

Till följd av kommittéväsendets utveckling under krigsåren ökades svårigheterna att överblicka och samordna de olika utredningarna. I syfte att ernå större planmässighet och effektivitet i utredningsarbetet tillkallades i början av år 1946 en utredningsman (borgmästaren K. E. Rosander) med uppdrag att företaga en allmän översyn på förevarande område. Översynen, som fick karaktären av en rationaliseringsundersökning, innefattade dels en granskning av varje särskild utredning, dels på denna granskning grundade överväganden rörande kommittéväsendets allmänna anordnande. Såsom det betydelsefullaste resultatet av de förenämnda övervägandena torde böra betecknas förslaget, att inom Kungl. Maj:ts kansli skulle inrättas en särskild avdelning med uppgift att, till tjänst för departementen vid utredningarnas igångsättande och för pågående kommittéutredningar, verka samordnande inom hela det statliga utredningsarbetet. Genom att den ifrågasatta avdelningen ägde överblick ej endast över redan verkställda utredningar och deras resultat utan även över pågående utredningar och därunder sammanbragt material, skulle kunna undvikas, att tvenne utredningar grepe in i varandra och att dubbelarbete ägde rum. Avdelningen skulle vidare medverka till att utredningar bedrevs i lämplig tidsföljd, biträda vid utformningen av direktiv för tillämnade utredningar o. s. v.

I 1947 års statsverksproposition (bil. 2, för flera huvudtitlar gemensamma frågor) förklarade sig chefen för finansdepartementet i likhet med utredningsmannen anse, att ett samordnande och övervakande organ skulle ha en uppgift att fylla inom kommittéväsendet. Frågan om konstruktionen av och de närmare arbetsformerna för ett dylikt organ ansågs emellertid behöva ytterligare övervägas.

I riksdagens med anledning av förenämnda proposition avgivna skrivelse (nr 56) ansåg sig riksdagen icke böra framlägga synpunkter i fråga om ytterligare åtgärder för nedbringande av utgifterna för utredningsväsendet och förenkling av kommittéarbetet med hänsyn till pågående övervägande av frågan om ett samordnande organ för kommittéväsendet. Riksdagens revisorer togo emellertid i sin berättelse år 1947 upp kommittéfrågan och förordade en översyn. Statsutskottet hemställde i utlåtandet (nr 153/1948) över vad revisorerna anfört samt två i ämnet väckta motioner, att riksdagen måtte hos Kungl. Maj:t anhålla om översyn av kommittéväsendet. Detta blev även riksdagens beslut. Revisorerna, motionärerna och statsutskottet uppehöll sig huvudsakligen vid frågan om nedbringande av statsverkets kostnader för kommittéväsendet och återhållsamhet vid igångsättande av nya utredningar men betonade även angelägenheten av att uppmärksamhet ägnades frågan om införande av rationellare arbetsformer och om kommittéväsendets allmänna anordnande. Kungl. Maj:t uppdrog åt 1949 års rationaliseringsutredning att vid fullgörande av sitt uppdrag beakta vad statsutskottet i sitt utlåtande anfört.

Rationaliseringsutredningen föreslår i sitt nu avgivna betänkande, att ett särskilt samordningsorgan inrättas, vilket skulle ha karaktären av ett serviceorgan för de olika fackdepartement, inom vilka kommittéer tillkallas. Detta organ skulle hålla överblick över avlämnade kommittébetänkanden samt meddela direktiv för arbetande kommittéer. Det skulle lämna de skilda departementen biträde vid granskning av utkast till direktiv för nya utredningar eller ändrade direktiv för arbetande kommittéer.

Däremot skulle i regel förberedande undersökning genom införskaffande av statistiskt material icke förekomma, då införskaffandet av sådant material enligt vad erfarenheten visat lämpligen borde handhas av vederbörande kommitté.

Samordningsorganet skulle vidare biträda departementen vid materialinsamlingen såsom beträffande avlämnade kommittébetänkanden, meddelade direktiv för arbetande kommittéer på närliggande områden, undersökning rörande gällande rätt, frågans behandling i riksdagen m. m. Det skulle dessutom lämna visst biträde åt arbetande kommittéer, såsom då olika kommittéer under sitt arbete komma in på samma fråga eller en kommitté finner sig böra utreda en viss fråga, som tidigare varit föremål för utredning. Alla arbetande kommittéer skulle därför en gång i kvartalet till samordningsorganet lämna redogörelse beträffande utredningens arbete.

Motionären syftar väsentligen längre eller till varaktiga forskningsorganisationer med tillgång till aktuellt inhemskt och utländskt kunskapsstoff och nämner flera omstridda spörsmål, ägnade att inom sådana institutioner utgöra föremål för fortlöpande undersökningar. Ett utbyte av statens i

tillfälliga kommittéer bedrivna utredningsverksamhet på olika områden mot utredningar inom dylika institutioner skulle enligt motionären ge ett överlägset resultat. Motionären tänker sig, att vid utbyggandet av en sådan forskningsinstitution ett övervägande skulle ske av en samordning av arbetet inom institutionen och de tillfälliga kommittéer, som även i fortsättningen kunde vara behövliga för utredning av mera speciella spörsmål inom det större, mera principiella området.

Frågan om en samordnande övervakande central för statens utredningsväsende blir föremål för överväganden i samband med prövning av rationaliseringsutredningens betänkande. Tillfälle att överväga jämväl motionärens önskemål kommer därvid att föreligga. Utskottet får därför hemställa,

att motion II: 401 ej måtte till någon andra kammarens åtgärd föranleda.

Stockholm den 14 april 1950.

På utskottets vägnar:

PATRIK SVENSSON.

Närvarande: herrar Svensson i Alingsås, Gustafsson i Bogla*, Nordkvist, Pettersson i Ersbacken, fröken Öberg, herrar Christenson i Malmö, Ohlsson i Kastlösa, fröken Ager*, herrar Hansson i Skegrie*, Brandt*, Forsberg, Jönsson i Rossbol, Johansson i Kalmar*, fru Svedberg, herrar Gavelin*, Nilsson i Svalöv*, Nilsson i Bästekille*, Bark*, fröken Vinge och herr Nyberg*.

---

* Ej närvarande vid justeringen.